

Szeretik a banánt, elvtársak?

[2013. április]

RÁDIÓJÁTÉK

(Kültér, park. Madárcsicsergés, a szél fúj stb.)

ROBERT: Gyermekkoromban csak az idegesített, hogy a bátyám folyton meg akart ölni. Na meg röhögése is idegesítő volt. Sohasem nevetett úgy, hogy hahaha, ahogy a rendes emberek szoktak.

DANI: Nyih-nyih-nyih!

ROBERT: Így nevetett. Na ja. Egy háromszobás lakásban laktunk, az új negyedben. A lakást apukám kapta Ceaușescu elvtárstól. Vagyis a városi tanácstól, de hát a város is a Ceaușescu elvtársé volt. Minden a Ceaușescu elvtársé volt, úgyhogy ha kellett valami, akkor tőle kellett ellopni. Na ja. Szóval, az új negyedben laktunk, egy bazi nagy tömbházban. Költözhattünk volna a központba is, egy csicsás régi lakásba, de ott már egy sváb család lakott. És ha mi elfogadtuk volna azt a lakást, kilakoltatták volna őket. Úgyhogy apukám a blokklakást választotta. Aztán apukám kipenderítette a svábokat, és három munkáscsaládot költöztetett oda. Apukám tudta, hogy ha a csicsás régi lakást választja, akkor lehet, hogy nem kapja meg a kocsit. Apukám bölcs ember volt. Úgyhogy kaptunk egy szép kis Ladát. Szovjetet. És egy háromszobás lakást, szép kilátással. Az ilyesmi kijárt egy olyan fontos embernek, mint az apukám. Na ja. (Folytatja) Később a gyerekszobát ketté kellett választani, mert a bátyám meg akart ölni, amíg aludtam, úgyhogy kellett neki egy szoba, ahova apukám bezárhatta éjszakára. Aztán ott volt a hálószoba is, de mi soha nem mehettünk be oda, mert ott volt az anyukám, aki folyton sírt. (Halljuk, amint az anya sír) Volt még egy nappalink is, de ott se lehetett csinálni soha semmit, mert az apukám folyton rám szólt.

(Beltér, a háttérben szól a rádió)

TIBOR: Mars vissza a szobádba! Ne zavarod az anyádat!

(Kültér, park)

ROBERT: Anyukám ott se volt, a hálószobában sírdogált. Apukám a barna bőrkanapén ült, focimeccset hallgatott a rádión. Volt egy szép kis Szokolunk. Szovjet. Tévézett is, már amikor volt adás, meg az iratait olvasta. Vagy telefonálgatott, olykor egyszerre a két készülékkel. És néha, amikor egyszerre telefonált mindkét telefonnal, velem is ordított.

(Beltér. Fémдарabok koccannak össze)

TIBOR: Ne dobálózz itt nekem azzal a biciklivel, takarodj vissza a szobádba! Zavarod az anyádat.

ROBERT: Vagy...

(Kültér, kutya üvölt)

TIBOR: Ne itt rugdosd azt a kutyát, menj már vissza szobádba! Zavarod az anyádat!

(Kültér, park)

ROBERT: Na ja, volt egy kutyánk is. Addig volt, amíg be nem ment a bátyám szobájába. Szóval az apukám azon a barna bőrkanapén üldögélt egész gyermekkoromban. Kivéve három rendkívüli alkalmat. Az egyik az volt, amikor a Dinamo megverte a Steauát. Apukám akkor a szoba közepén volt, meg a levegőben, miközben azt a hagyományos dalt kántálta...

(Kültér, a háttérben a rádió szól)

TIBOR: Köcsög Dinamo! Hajrá, Steaua!

(Kültér, park)

Másodszor, amikor a bátyám kijött a szobájából, és úgy kellett visszavinni. Apukám először megpróbálta kedvesen visszatessékelni.

(Beltér, rádió a háttérben)

TIBOR (kiabál): Ne mind kergesd az öcsédet azzal a kibaszott késsel, takarodj már vissza az istenverte szobádba!

DANI: Nyih-nyih-nyih!

(Kültér, park)

ROBERT: Semmire se ment vele. Csak az apukám tudta, hogy kell a bátyámat visszatuszkolni; egy bizonyos szögből kellett megcsavarni a fülét, na akkor a bátyámból kezesbárány lett. Na ja. Majd megölt a kedvességével.

Volt egy harmadik alkalom is, amikor apukám nem üldögélt a barna bőrkanapéján, és ez az ebédidő volt. Amikor ebédhez ültünk, még anyukám is abbahagyta a sírást, és kijött a hálószobából. Vagyis hát néha az asztalnál is sírdogált, de azt mondta, hogy a csípős paprika marja a szemét, meg a csuklástól könnyezik. Anyukám utálta a csípős paprikát, soha nem láttam csípős paprikát enni.

Gondolom, soha meg sem kóstolta. Na ja. Csuklani is csak egyszer láttam: amikor a szerelő, aki apukámról írt jelentéseket, rányitotta az anyukámra a fürdőszobaajtót.

(Beltér, ajtó nyílik)

SZERELŐ: Ezer bocsánat, Veresné. Milyen szép kis borotva. Ugye, szovjet?

(Laura csuklani kezd. Kültér, park)

ROBERT: Szerettem az ebédeket, és imádtam minden ételt, amit nem az anyukám főzött. Az ételt az új bejárónő főzte. Mi csak „az új bejárónőnek” hívtuk, volt ugyanis egy régi bejárónőnk is. A régi bejárónőt nem hívtuk „régibejárónőnek”, csak „a bejárónő”-nek, mivel soha nem mondott fel, úgy értem, hogy el se ment soha, és apukám sem rúgta ki. Egyszerűen csak eltűnt. Na ja. Akkor láttuk utoljára, amikor apukámnak savanyú uborkára támadt étvágya. Az orvos megtiltotta apukámnak, hogy savanyú uborkát egyen. Apukám azért ment orvoshoz, mert pokoli rossz kedve lett. Nem törődött többé a focimeccsekkel, de még engem sem vett észre, amikor a nappaliba mentem a festékesdobozommal. Aztán anyukám kimeszeltette a nappalit, de apukám olyan rosszkedvű volt, hogy még azt se vette észre.

(Kültér, rádió a háttérben)

TIBOR: Miért meszeltetted ki a nappalit?

(Kültér, park)

ROBERT: ... kérdezte apukám pár nap múlva.

(Beltér, a háttérben szól a rádió)

LAURA: Robert telemázolta a falat.

TIBOR: Nem megmondtam, hogy ne mázold itt nekem össze a falat, mert zavarod az anyádat!

(Kültér, park)

Aztán lekent egy frászt, mert nagyon rossz hangulatban volt. Na ja.

(Beltér, a háttérben szól a rádió)

TIBOR: Mit festett?

LAURA: Minket... azt hiszem. Lefestett téged, engem meg Danit, amint az egymás kezét fogjuk, és...

TIBOR: És?

LAURA: Az egymás kezét fogjuk, és sírunk. Tudod, Tibor, én... én soha többé nem akarok sírni. Soha többé.

(Kültér, park)

ROBERT: Ekkor a szobájába rohant, és zokogásban tört ki. Apukám vállat vont, bekapcsolta a rádiót, és nem figyelt oda a Dinamo–Craiova meccsre. Na ja. Emlékszem, gyönyörű tavaszi idő volt. A fák rügyeztek, a bátyám csiripelt, az emberek pedig éheztek az üres boltok előtt. (Folytatja) Apukám tudta, hogy egy ilyen szép napon illene boldognak lennie, ezért aztán, amint a hasát simogatta, így szólt anyához...

TIBOR: Elegem van az egészszől.

LAURA: Tibor, mi a baj?

TIBOR: Egyre romlik a munkateljesítményem, az elmúlt négy héten csak két embert küldtem a Duna-csatornához.

LAURA: Miért nem mész orvoshoz?

TIBOR: Elmegyek. Holnap reggel ez lesz az első dolgom.

(Kültér, park)

ROBERT: Aztán nyár végéig mind csak halogatta az orvost. Ami azért volt rossz, mert nekem kellett vigyáznom, nehogy a bátyám megöljön. Mégis fontos döntés volt ez az apukám részéről, az apukám ugyanis rühellte az orvosokat. Apukám, ha csak tehetett, a Duna-csatornához küldte őket. A csatornát fel kellett építeni, és Ceaușescu elvtársnak szüksége volt a sok-sok munkáskézre. Na ja. Biztos szeretett csónakázni. Apukám alig néhány körzeti orvost hagyott a városban, azt is a nemzetiségi aránynak megfelelően: négy román, két magyart és egy fél svábot.

(Beltér, a háttérben szól a rádió)

TIBOR: Sokkal jobban vagyok.

(Kültér, park)

ROBERT: ... mondta apukám, amikor hazajött a klinikáról.

(Beltér, a háttérben szól a rádió)

TIBOR: Jó gyógyszert kaptam. Szovjetet.

(Kültér, park)

ROBERT: Mintha kicserélték volna apát. Megint ordított velem, a bátyámat is visszavitte a szobájába, és hallgatta a focimeccseket is. Na ja. A doktor szigorú diétára fogta. És megtiltotta, hogy savanyú uborkát egyen. Apukámat ez nem zavarta, ugyanis ritkán evett savanyúságot. Nade...

(Beltér, konyha)

TIBOR: Úgy megkívántam a savanyú uborkát.

(Kültér, park)

ROBERT: ... mondta apukám, amikor hazajött az orvostól. Ebédeltünk éppen, és a bejárónő is velünk evett. Úgyhogy apukám azt mondta neki...

(Beltér, konyha)

TIBOR: Legyen szíves, nézze meg, nem maradt egy kis savanyú uborka a spájzban.

(Kültér, park)

ROBERT: A bejárónő felállt, a kamrába ment, és becsukta az ajtót maga után. Soha nem láttuk viszont. Na ja. A férje továbbra is eljárt hozzánk, hogy felvegye a bérét. Apukám kénytelen volt lemondani a savanyú uborkáról, mert nem akarta a kamrába küldeni az új bejárónőt. Az új bejárónő ugyanis remek szakácsnő volt, apukám nem élhetett nélküle. Na ja. Senki se főzött olyan isteni csirkepaprikást. Főleg azért nem, mert a boltban nem lehetett csirkét kapni. Semmit sem lehetett kapni a boltban. Apukám mindent magánúton szerzett be.

(Beltér, a háttérben szól a rádió)

TIBOR: Vannak kapcsolataim.

(Kültér, park)

ROBERT: ... mondta nekem, amikor megkérdeztem, hogy honnan szerezte a banánt. Azért kérdeztem meg, mert amikor elmondtam az osztálytársaimnak, hogy a banán a legfinomabb dolog a világon, senki sem tudta, hogy mi az a banán. Először arra gondoltam, hogy banán se volt addig, amíg apukám fel nem találta. Apukám ugyanis rengeteg dolgot talált fel. Na ja. Például apukám találta fel a karatés csatornaváltást. Amikor apukám a barna bőrkanapecéjén ült, és a tévé bal oldalába rúgott, egyszerre csak bejöttek a szerbek. Csak egyetlen tévécsatorna volt, a Ceaușescué meg a Ceaușescunéé, úgyhogy jó volt egy újat látni. Ó, és azt hiszem, apukám találta fel a párhuzamos telefonálás közbeni tökvakarást is. (Folytatja) Úgyhogy azt hittem, a banán is az ő találmánya, de apukám azt mondta, hogy nem, a kapcsolatai révén szerezte. Aztán a szavamat vette, hogy soha senkinek nem árulom el, hogy mit eszünk otthon. Na ja.

(Beltér, a háttérben szól a rádió)

TIBOR: Megígéred?

ROBERT: Meg, de miért kell megígérem?

TIBOR: Azért, mert az emberek irigyek. Még Olariuék is irigyek, pedig egy gyönyörű Tatra T603-juk van, nem egy ilyen rohadt kis Ladájuk, mint nekem.

ROBERT: Na jó. És mi van akkor, ha mesét mondok az embereknek?

TIBOR: Mesét?

ROBERT: Na igen, mesét. Tündérmesét meg ilyesmit.

TIBOR: Arról, hogy mit eszünk?

ROBERT: A banánokról.

TIBOR: Felőlem azt csinász, amit akarsz. Meséj a népeknek a banánokról. Csak jól vigyázz, nehogy igaz mesét mondj.

ROBERT: Na ja. Rendben. És mi van, ha...

TIBOR: Elég legyen, menj vissza a szobádba! Zavarod az anyádat.

(Kültér, park)

ROBERT: Szerettem mesélni. Most is szeretek. Anyukám azonban nem szerette a meséket. Mihelyt mesélni kezdtem, anyukám

elrohant.

(Beltér, konyha)

Elmondhatom az orosz népmesét, amit ma hallottam az iskolában? (Nincs válasz) Volt egyszer, hol nem volt egy muzsik, aki a feleségével és a két fiával éldegélt. Nagyon szegények voltak, koldusszegények, de azért boldogan éltek, boldogabban, mint a cár, mert...

LAURA: Nem bírom ezt a sok csípős paprikát!

(Edénycsörrenés, széknykörgás – a hálószobába rohan)

ROBERT: Anyukám soha nem hallgatta végig a boldog muzsikokról szóló népmeséimet. Azt hittem, azért, mert talán mégse szereti az oroszokat, úgy döntöttem hát, hogy egy másik boldog népről fogok mesélni. Elhatároztam, hogy szovjet meséket fogok mondani neki a boldog szovjetekről. Egy rakás boldog szovjet mesét tudtam, a tanítónk ugyanis naponta elmondott egyet.

(Beltér, konyha)

ROBERT: Miért szaladt ki?

(Kültér, park)

... kérdeztem apukámtól öt másodperccel azután, hogy belekezdtem a szovjet mesébe.

(Beltér, konyha)

TIBOR: Biztos azért, mert rosszul kezdte el mesélni. Lenin elvtárs, nem Lemming elvtárs, te.

ROBERT: De mi van akkor, ha anyukám nem szereti a szovjetekeket sem?

TIBOR: Ugyan már, mindenki szereti a szovjetekeket.

(Kültér, park)

ROBERT: Ez így volt igaz. Legalábbis Ahmatova tanár elvtársnő is mindig ezt mondogatta.

Ahmatova tanár elvtársnő kedves asszony volt. Szerettem Ahmatova elvtársnőt, mert ő volt az egyetlen, aki végighallgatta a meséimet. A kis banánárus fiút, A császár új banánját. Na ja. (No meg, természetesen, azokat az orosz meséket a vidám muzsikokról, akik elásott ládákat találtak, tele banánnal.) Az irodalomtanárnő mindig tízest adott, amikor elmondtam neki a meséimet, A kis banánárus fiút, A császár új banánját meg a többi csodálatos tündérmesét. A forradalomig majdnem minden tanártól csak tízest kaptam. Fogalmam sincs, hogy miért. A földrajztanár például megkért egyszer, hogy mutassam meg Kubát a térképen, így hát ráböktem egy országra a térképen. A tanár elvtárs azt mondta, na nem éppen, az nem Kuba, hanem Ausztrália, de azért közel van hozzá, úgyhogy tízest adott. Nem volt ez mindig így. Az előző földrajztanáromtól egyszer hetest kaptam.

TIBOR: Ez meg mi?

ROBERT: Az ellenőrzőm.

TIBOR: Tudom, hogy az ellenőrződ. De mit keres benne ez a hetes?

ROBERT: Hetest kaptam földrajzból, mert...

TIBOR: Nem érdekel, miért kaptál hetest. Hogy merészel a tanárod...

ROBERT: Nem tudtam, hol vannak a Nyugati-Kárpátok, úgyhogy...

TIBOR: Mondtam már, hogy nem érdekel. A tanárodnak nem kellene a nyugatról kérdezősködni. Hogy hívják?

ROBERT: Ovidiu Stanca tanár elvtársnak.

TIBOR: Stanca... Nem ismerős a neve. Párttag?

ROBERT: Nem tudom

TIBOR: Semmi gond, majd utánajárunk. Nem azt mondta neked, hogy nyugaton jobb az élet?

ROBERT: Nem, ő csak...

TIBOR: Igenis azt mondta. Most menj vissza a szobádba! Fel kell hívnom valakit. Már megint zavarod az anyádat.

(Kültér, park)

Gondolom, Ceaușescu elvtársnak és a Duna-csatorna munkásainak földrajztanára volt szükségük, mert egy hét múlva Stanca elvtársat is a csatornához küldték. Az állampolgári nevelés tanárral más volt a helyzet.

(Beltér, a háttérben szól a rádió)

TIBOR: Állampolgári nevelés? Mi a francot csináltál már megint?

ROBERT: Cosmeanu tanár elvtárs megkérdezte, hogy mi a különbség a kommunizmus és a kapitalizmus között, én meg nem tudtam a választ. Na ja.

TIBOR: Hogy voltál képes nem tudni a választ?

ROBERT: Egy kommunistát sem ismerek, csak katolikusokat és ortodoxokat...

TIBOR: Mi a fenéről beszélsz? Mindenki kommunista. Vagy legalábbis mindenki kommunista kellene legyen.

ROBERT: Dani kommunista?

TIBOR: Igen, a bátyád kommunista. Hát persze.

ROBERT: Rendben.

TIBOR: Tudod mit? Tessék, adok pénzt, ugorj le a boltba, hozz néhány sör! Magadnak meg vegyél cukorkát.

ROBERT: Nade...

TIBOR: Tessék?

ROBERT: Nem haragszol az állampolgári nevelés tanárra?

TIBOR: Dehogyan haragszom, megbízható emberünk ez a te tanárod. Ő írja a legjobb jelentéseket nekünk, nem nélkülözhetjük.

(Kültér, park)

ROBERT: Aznapi megtanultam, hogy a kommunista az, aki meg akar ölni engem. Soha senki nem kérdezett meg többé, hogy mi a különbség a kommunisták és a kapitalisták között. Na ja. Meg aztán nem nagyon érdekeltek a tanáraim, az osztályban ugyanis más dolgokon járt az eszem. A más dolgok gyűjtőneve pedig Ana volt. Ana a szomszéd padban ült, és én nem tudtam levenni a szemem róla. Na ja. Gyönyörű arca volt, gyönyörű haja, gyönyörű iskolatáskája és gyönyörű radírja. Az első iskolai napon sebes volt az arcom, mert a bátyám hozzám vágott egy sörösüveget. Megkértem apukámat, hogy vegyen nekem egy motoros sisakot, hogy eltakarjam a sebet, de apukám azt mondta, hogy hülyén néznék ki benne. Az iskolában az elején észre se vettem Anát. Állandóan hátrafelé kapdostam a fejemet, mert ott volt az a sok velem egykorú kölyök... márpedig az egyetlen magamkorú gyermek, akit ismertem, az volt, aki sörösüveget vágott hozzám. Na ja. Egy nap azonban, amint éppen a derékszögű vonalzómmal játszottam, meghallottam az Ana kedves hangját.

ANA: Teszed le a vonalzómat, te nyomorult, tűnj már el a balfenéken!

(Kültér, park)

ROBERT: Hirtelen valami... valami meghitt érzés töltött el. Meghitt, és mégis ismeretlen. Mintha a nyelvem hirtelen elolvadt volna, és

édes szirupban úszva lecsúszott volna a torkomon, egészen a gyomromig. Na ja. Ilyen érzés volt banánt enni. Csak valahogy jobb... Azután hogy, hogy nem féltém többé az osztálytársaimtól, minden figyelmemet Anának szentelhettem. Belső készletést éreztem, hogy felhívjam magamra a figyelmét.

(Beltér, osztályterem)

ANA: Miért táncolsz pucéran a padomon, seprűvel a szőnyegen?

(Kültér, park)

ROBERT: Nem tudtam kielégítő válasszal szolgálni neki, sőt egyáltalán nem tudtam válaszolni, úgyhogy Ana csak vállat vont, odaszólt a barátnőjének, hogy elment az eszem, és faképnél hagyott. Utána meg egyszerűen levegőnek nézett. Na ja. Fel nem foghatom, hogy tudott csak úgy átnézni rajtam. Engem még a vízszelő is, aki apukámról írdogálta a jelentéseket, még az is észrevett.

SZERELŐ: Hát itt vagy! Már megint itt vagy a mosógépben.

(Kültér, park)

Volt egy klassz kis Vjatka mosógépünk. Szovjet. Amikor elhunycskát játszottunk a bátyámmal, néha a mosógépbe másztam. A szerelő, aki a jelentéseket írta apukámól, volt az egyetlen, aki rendszeresen látogatott minket. Na ja. Ösztövé, borostás arcú ember volt, mindig sísapkát viselt, amit soha nem vett le. Amikor megjelent, mindig azt mondta, hogy csőrepedés van.

(Beltér, a háttérben szól a rádió)

SZERELŐ: Veres elvtárs, az alsó szomszéd megint panaszkodott. Biztos csőrepedés.

TIBOR: Meglehet.

SZERELŐ: Megnézhetem a fürdőszobát, Veres elvtárs?

TIBOR: Természetesen. Erre tessék.

SZERELŐ: Azt mondják, a múlt hónapban meszelték ki a fürdőszobát. Most kezdhetik előlről.

TIBOR: Rettenetes.

SZERELŐ: Az.

TIBOR: Beszélék velük. A mi csővünkről van szó, majd én állom a költségeket.

(Kültér, park)

ROBERT: Soha nem beszélt velük, mivel nem is volt alsó szomszédunk. Valamikor régen egy fiatal pár lakott ott, de elköltöztek, mihelyt kitapasztalták, hogyan zajlik az élet a családjuk alatt. A cső havonta kétszer tört el. Na ja. Szerettem nézni, amint a szerelőt, aki feljelentéseket írt apukámról, a fürdőszobájában dolgozik. Szétszerelte a csöveket. Aztán visszaszerelte őket. Minden áldott hónapban. Miután befejezte a munkát, odament apukámhoz.

(Beltér, a háttérben szól a rádió)

TIBOR: Befejezte, kedves barátom?

SZERELŐ: Be, sejtettem, hogy csőtörés. Megjavítottam ám, elvtárs... ugye szólíthatom Tibornak?

TIBOR: Kérem?

SZERELŐ: Én csak...

TIBOR: A feleségem román, Romániában élek, kérem, ne szólítson magyar néven. Tiberiunak hívnak. Szólítson inkább Veres elvtársnak.

SZERELŐ: Természetesen, Veres elvtárs. Kérem szépen, Veres elvtárs, kaphatnék egy pohár vizet?

TIBOR: Hogyne kaphatna, vízszelő elvtárs. Netán egy söröcskét?

SZERELŐ: Miért ne? Köszönöm, Veres elvtárs.

TIBOR (kinyit egy sört): Tessék.

SZERELŐ: Egészséget! Láta a tévében a nagyfőnök beszédét a tegnap, Veres elvtárs?

TIBOR: A maga főnöke beszédét mondott volna? Nem láttam.

SZERELŐ: Nem, dehogy, Ceaușescu elvtársra értettem.

TIBOR: Ó, mi az hogy láttam! Minden pillanatát láttam! Lehetne tiszteletudóbb is. Mi az, hogy nagyfőnök...

SZERELŐ: Tudom én, bocsánat, Veres elvtárs. Nem gondolja, hogy egy kicsit hosszadalmas volt?

TIBOR: Micsoda? A beszéd?

SZERELŐ: A beszéd.

TIBOR: Cseppet sem volt unalmas. Egy ötórás beszéd minden, csak nem unalmas, amíg megláthat, ösztönöz, munkára sarkall, és megtanít arra, hogyan építhetem hatékonyabban a szocializmust. Maga talán unta?

SZERELŐ: Dehogyan unta, Veres elvtárs. Meglátott, ösztönözött, munkára sarkallt, és megtanított, hogyan építhetem hatékonyabban a szocializmust.

TIBOR: Hogy maga milyen szépeket mond. Kész öröm hallgatni.

(Kültér, park)

ROBERT: Untam ezeket a beszélgetéseket, ezért aztán megpróbáltam levenni a sísapkát a vízszelő fejéről, hogy némi izgalmat csempésszek beléjük. Apukám ilyenkor sose szólt rám, hogy hagyjam abba, vagy, hogy zavarom az anyukámat, vagy bármi ilyesmit, mivel pont úgy unhatta ezeket a beszélgetéseket, mint én. Másnap úgyis elolvashatta az egész beszélgetést kinyomtatva.

TIBOR: Ilyet én sose mondtam. Találhatnának már egy olyan vízszelőt, aki konyít egy kicsit a nyelvtanhoz.

(Tollsercegés hangja a papíron. Kültér, park)

És kihúzott minden mondatot, amiről az állította, hogy nem ő mondta.

(Beltér, szoba, toll serceg a papíron. Kültér, park)

ROBERT: El akarom mondani, hogyan vettem rá Anát, hogy vegyen már észre. Kilencedikesek voltunk, és Ana volt a legjobb tanuló. Ana tudta, hol van Kuba, még azt is tudta, hogy hol vannak a Nyugati-Kárpátok. Észrevettem, hogy idegesíti, amikor jobb jegyet kapok nála, de egy szót sem szólt. Na ja. De aznap, amikor apukám széttörte a rádiót, minden megváltozott. Aznap délután gyalog mentem haza az iskolából. Hirtelen három fiú lépett ki a lépcsőházból. Látásból ismertem őket, tizenegyedikesek voltak – Anával beszélgettek –, és ellenszenvesnek találtam őket, mert Ana rájuk mosolygott. Az se tetszett, hogy az egyikük olyan rikító szóke volt. (Folytatja) Na szóval, a szóke megállított, és megkérdezte, hogy én vagyok-e az az okostojás, aki mindig tízest kap. Mondtam neki, hogy nem tehetek róla, mivel én soha nem csinálom meg a házi feladatomat, de azt felelte, hogy pont arról van szó, és lekent egy frászt. A falnak estem, és megpróbáltam elszaladni, de akkor megláttam Anát. Ana a sarkon álldogált, az utca másik végén. Nem tudom, hogy kerülhetett oda, mivel egy másik negyedben lakott, de egyszer csak ott termett. És mosolygott rám. Na ja. Éreztem, amint az az édes szirup megint lecsúszik a gyomromba, és oda akartam köszönni neki, de az a fiú megint odaszózott egyet, és akkor elestem. Felnéztem Anára, aki még mindig mosolygott. Aztán integetett. Integetett! Olyan boldog voltam! A szóke fiú visszaintegetett, azt hihette, hogy Anna neki integet. Aztán fenékebe rúgott. Ana biztos nagyon megijedt, ugyanis eltűnt. A három fiú rugdosni kezdett, de

nem kiabáltam, mert azt akartam, hogy Ana hallja, milyen bátor is vagyok. Legalábbis amíg ott van a közelemben. De miután elment...

(Halljuk, amint kiabál)

(Kültér, park)

ROBERT: Miután hazaértem, a bátyámmal futottam össze először. Úgy nézett ki, örül, hogy lát.

(Beltér, a rádió bejelenti a Dinamo–Steaua meccs kezdetét)

DANI: Nyih-nyih-nyih!

ROBERT: Aztán anyukám is meglátott.

(Beltér, a háttérben szól a rádió)

LAURA: Atayúristen, te vérben úszol! Ó istenem, te jó isten!

TIBOR: A fenébe is, meccset akarok hallgatni! Mintha nem tudnád, hogy nincs isten, hagyd már abba...

LAURA: Nézz már Róbertre, azt az irgalmas...

TIBOR: Nem érde... te magasságos atyáúristen! Azt a Krisztusát neki, ki tette ezt veled?

(Kültér, park)

ROBERT: Apukám felém rohant, és kézen fogott. Ijedtnek látszott. Soha nem láttam ilyen rémültnek. Na igen. Az orvos később azt mondta, hogy betört az orrom, de apukám nem vitt egyenesen a doktorhoz. Megragadott, az autóba tuszkolt, és az igazgatóhoz hajtott velem.

TIBOR: Ül le, és fogd be a szád! (Az igazgató sóhajtozik) Nézze meg a fiamat! Három kölyök ebből az iskolából, ami állítólag a város legjobb iskolája, fényes nappal elverte a fiamat, és a nyílt utcán hagyta vérbe fagyva. Stefan, követelem, hogy találja meg azokat a kölyköket! És miután megtalálta őket, követelem, hogy rúgja ki őket! Utána pedig mondja meg, hogy kik a szülei, és gondoskodjon róla, hogy az iskola minden tanulója tanulja meg a nevemet, és azt, hogy mire vagyok képes. Megértette? (Az igazgató sóhajtozik) Mondtam már, hogy fogd be a szád! Nézze, Stefan, tudja, hogy kedvelem magát. De ha nem találja meg azokat a kölyköket, én nem tartom itt, ebben a tisztségben. Megértette? (Az igazgató sóhajtozik) Most pedig kezdje el szépen a nyomozást!

(Az ajtó becsapódik. Kültér, park)

ROBERT: Utána elmentünk ahhoz az orvoshoz, akit apukám nem szeretett. Az orvos megtette, ami tőle telt, de az orrom olyan maradt, mint annak az alaknak a tévéből... Marlon Banandónak. Na ja. Apukám soha nem látszott még ilyen dühösnek. Amikor hazaértünk, a rádió éppen bement, hogy a Steaua megverte a Dinamót. Apukám a rádióknak rontott, bemutatott egy karate-fogást, és a mi kedves Szokol rádióknak darabokra hullott szét.

Aztán a vállamra tette a kezét.

TIBOR: Idehallgass, kisfiam! Mostantól kezdve, ha bárki barátságatlanul közeledik hozzád, megmondod nekik, hogy ki az apád, és hogy pakolhatnak családostól Szamosújvárra. Rendben?

(Kültér, park)

Apukám új hobbija a szamosújvári börtön lett, mert a Duna-csatorna építését hat évvel azelőtt befejezték. Úgyhogy azt mondtam...

(Beltér, szoba)

Na ja. De honnan vegyek üdülőjegyet?

TIBOR: Ne törődj vele! Elég, ha szólsz nekik. Most menj vissza a szobádba!

ROBERT: Zavarom anyukát?

TIBOR: Nem zavarod, de most a bátyáddal akarok beszélni.

ROBERT: De ő...

TIBOR: Tudom, tudom. De azért megpróbálom.

(Kültér, park)

Nem tudom, mit mondhatott neki, de attól fogva a bátyám nem próbált olyan gyakran megölni. Csak hetente egyszer. Vagy kétszer.

Na ja. A bátyámról az első emlékem az, hogy az apadó magzatvízben pancsolunk, és a bátyám a nyakam köré tekeri a köldökzsinórt. És vihog, miközben a nyakam köré tekeri a zsinórt.

(Víz alatti hangok)

DANI: Bugy-bugy-bugy...

ROBERT: Röhög, aztán alábukik a kinti világba. A bátyám nem tudhatta, hogy anyuka nem jutott el a szülőszobáig. Anyuka a kórház jeges lépcsőin vajúdott, közben segítségért kiabált. Na ja. Fogalmam sincs, hol volt az apukám, hol lehetett, biztos a barna bőrdíványán.

Úgyhogy a bátyám a kórház fagyos lépcsőjébe verte a fejét. Egy perc múlva, amikor fuldokolva és levegőért zihálva én is a világra támolyogtam, megérkeztek az ápolónők. Engem azonnal kezelésbe vettek. Na ja. Utána vették észre az én bandzsi dzsampingoló bátyámat, rajta is megpróbálták segíteni. Gondolom, beleadtak apait-anyait, hogy megmentsek, de hát ez nehéz eldönteni, amikor a bátyámra néz az ember. Évek múlva a szülei úgy döntöttek, hogy legalább az egyikünket iskoláztatni kell.

(Beltér, a háttérben szól a rádió)

TIBOR: Robert lesz az utódod, úgyhogy a legjobb iskolába íratom.

LAURA: Mi lesz Danival?

TIBOR: Majd meglátjuk. Ha így marad, politikust csinálunk belőle.

LAURA: Én... hogyhogy? Úgy értem, hogy... Beszélni sem tud. Képtelen értelmesen cselekedni.

TIBOR: Na és? Az nem követelmény a politikában. Nem nézel elég parlamenti közvetítést.

(Kültér, park)

ROBERT: Azt hiszem, apukám érvei nem győzték meg anyukámat. A hálószobába rohant, és sírásban tört ki. Egy héttel azután, hogy betörték az orromat, iskolába mehettem. Na ja. Ahogy beléptem az osztályba, az osztálytársaim felugrottak, és rázendítettek a himnuszra. Az egyik kislány odajött hozzám, és átnyújtott egy piros, sárga és kék rózsacsokrot. Mélyen meghatódtam. Úgy hittem, hogy csak Ceaușescu elvtársnak jár ki a trikolór rózsacsokor.

Amikor elsős voltam, Ceaușescu elvtárs az iskolánkba látogatott. Mondták is, hogy ez a mi iskolánk történetének a legdicsőbb napja. Na ja. Minket, gyerekeket különféle színekbe öltöztettek. Én sárgába öltöztem, és a levegőbe kellett tartanunk egy táblát, amin egy betű volt. A tanárok megmutatták, hogy kell tartani a táblát, hogy amikor Ceaușescu elvtárs a pódiumra lép, a betűnk ezzé a két mondattá álljanak össze: „A PÁRTNAK VÉGE. A HÁBORÚ A MI BÜSZKESÉGÜNK.” Vagy fordítva, nem emlékszem jól. Április volt, és a tanárok betojtak a virágágyás miatt. (Folytatja) A virágágyás a pódium előtt volt, piros, sárga és kék virágokkal ültették tele. Az volt a baj, hogy a piros virágok nem hajtottak ki, az időjárás túl hideg lehetett hozzá. A tanárok azt mondták erre, hogy most fel kell építeni a kommunizmust. Piros festéket kaptunk, és azt mondták, fessük a sárga szirmok felét pirosra. Egész nap a virágokat festettük. Építettük a kommunizmust. Na ja. Amikor aztán Ceaușescu elvtárs fellépett a pódiumra, és elkezdett szónokolni, eleredt az

eső. Tudtuk, hogy a tanárookra kell nézni, mert a tanáraink jelezték, hogy mikor kell mosolyogni, tapsolni, integetni vagy magasba emelni a táblát. De mi csak a virágágyást bámultuk. A sárga és a kék virágok lassan elsüllyedtek a vérvörös festékben, az egész ágyás bíborszínben pompázott, és a mi kemény munkánkat, amivel a kommunizmust kellett volna felépíteni, elmosta az eső. Ceaușescu elvtárs éppen a napfényes jövővel megáldott új nemzedékről szónokolt, de mi leeresztettük a táblákat, és volt, aki elpityeregte magát. Na ja. Aznap este apukám kivételesen megengedte, hogy tévézzek. Az egész család ott volt. Az új bejárónő is ott volt, felverte a tojást, és a vidéki életről mesélt.

(Beltér, a háttérben szól a tévé és a rádió)

TIBOR: Csendben légy, asszony, nagy nap ez az életünkben. A mi csapatunk játszik a Rapid ellen.

(Kültér, park)

Végre megláttuk az iskolát a képernyőn. Még apukám is izgatottnak tűnt, és lehalkította a rádiót. Na ja. Láttuk Ceaușescu elvtársat, amint a pódiumra lép, mosolyog és körbenéz. Visszaemlékeztem a pillanatra, és még jobban összeszorult a szívem. Aztán megláttam a gyerekeket is. Életem legnagyobb csalódása volt. Nem mi voltunk azok. Soha nem láttam őket. Mosolygó fiúk és lányok voltak, egy másik iskolából, egy más napon, amikor nem esett az eső. Még az is lehet, hogy más országból voltak, egy napsütötte országból, ahol nem kell a kommunizmust építeni, és ahol semmit sem mos el az eső. Úgy irigyeltem őket. Na ja. Azt hiszem, apukám nem jött rá a stíklire.

(Beltér, a háttérben szól a rádió és a tévé)

TIBOR: Nézd csak ezeket a hamvas kislányokat! Nem enivalóak ebben az életkorban? Nyami-nyami. Kik ezek, Róbert? Róbert?

(Kültér, park)

ROBERT: Elsírtam magam, és visszamentem a szobámba. Az hiszem, anyukám is, miközben apukám a rádiót bömböltette, és megkérte az új bejárónőt, hogy hozzon neki egy sört a hűtőből. De aznap, amikor az osztálytársaimtól megkaptam azt a csokrot, amelyben a kék virágok mintha festve lettek volna, egy csöppet sem szomorodtam el. Alig vártam, hogy Anával találkozzam, és elújságoljam neki, hogy jól vagyok. Meg akartam köszönni, hogy kiállt mellettem, amikor a szőke fiú beverte az orromat, de nem tudtam, hogyan csináljam. Amikor ugyanis odamentem hozzá, Ana... mintha megszeppent volna. Gondoltam, okosabb lesz, ha követem hazáig, útközben virágot szedek, és a csokrot otthagynom az ajtaja előtt. Na ja. Így is tettem. Ana egyedül ment haza, én távolról követtem. A régi negyedben lakott, ahol a tisztviselők, tanárok, mérnökök és orvosok laktak, mielőtt behozták a munkásokat (az ország különböző vidékeiről), hogy helyettesítsék őket. Akkor megláttam azt a két fiút, amint odamentek hozzá. Velem egykorúak voltak, és furcsán mosolyogtak, egy kicsit úgy, mint a bátyám, de azért mégsem akarták megölni Anát. Azt hiszem, hogy nem.

FIÚ 1: Na gyere, mutasd csak meg!

ANA: Menj a fenébe!

FIÚ 2: Emeld fel szépen a szoknyádat, és mutasd meg nekünk! Megfizetjük.

ANA: Engedjete el!

FIÚ 1: Hé, úgylis megnézzük!

ANA: Szólok az apámnak.

FIÚ 2: Miféle apádnak? Tudjuk, hogy elvitték az apádat.

(Kültér, park)

ROBERT: A ruhájánál fogva ráncigálták. Nem bírtam nézni, hogy bántják, úgyhogy odarohantam hozzá...

(Kültér, utca)

ROBERT: Eresszétek el!

FIÚ 1: Mit akarsz, te retardált?

ROBERT: Engedd el!

FIÚ 1 (nevet): Mondja ki?

(Három másodperc szünet)

ROBERT (nyel egyet): Ismered Veres elvtársat?

FIÚ: Mi van vele?

ROBERT: Hát, van egy jegyem...

FIÚ 1: Micsoda?

ROBERT: ... a családotoknak... a szamosújvári börtönbe. Na ja.

FIÚ 2: Jézusom, ez a fia! Tűnjünk innen, Titi!

(Kültér, park)

Mintha csoda történt volna. Úgy húztak el, mintha kísértetet láttak volna. Na ja.

Csak Ana és én maradtunk ott, és nem beszélgettünk, csak néztük egymást. Vagyis inkább én nézegettem a csinos kis Pobeda óráját. Szovjet óra. Ana lesütötte a szemét, és el akarta húzni a csikot, de én felemeltem a kezemet.

(Kültér, utca)

Várj! Szereted a banánt?

(Kültér, park)

ROBERT: Ana visszafordult.

ANA: Tessék?

ROBERT: Szereted a banánt?

ANA: Mi az?

(Kültér, park)

Kivettem egy banánt az iskolatáskámból. Ana visszajött, és közelebről is szemügyre vette. Meghámoztam, és megpróbáltam odaadni neki, de Ana elrántotta a kezét.

(Kültér, utca)

ANA: Előbb mondd meg, hogy milyen az íze.

ROBERT: Olyan, mint a... gondolom, olyan banánízű.

ANA: Hmm... rendben. (Beleharap) Húú... (Rág) Ez... nagyon-nagyon finom. Fincsi. Mit vigyorogsz ilyen hülyén?

(Kültér, park)

Meg szerettem volna állítani azt a pillanatot, hogy örökre megtarthassam. Na ja. De akkor valami még jobb történt: behívott a házukba.

ROBERT: Ana egy kétszobás lakásban lakott az anyukájával.

ANA: Azt hiszem, nem akar előjönni.

ROBERT: A falakat fura festmények borították, a polcok pedig roskadoztak a könyvek alatt. Mindenütt sok-sok szín volt, a lakás mégis

olyan komornak tűnt.

(Asszony sír)

ROBERT: Ez fantasztikus! Az én anyukám is sír.

ANA: Úgy két hete kezdte.

ROBERT: Az semmi. Az én anyukám már évek óta sír.

ANA: Nem volt mindig ilyen. Csak amióta elvitték apát.

ROBERT: Ki vitte el?

ANA: Nem akarok beszélni róla.

(Kültér, park)

Ana apukája festő volt. Egyszer elmondta, hogy az apukája festett egy szörnyeteget, aki egy olyan szikláról esett le, aminek a formája a mi hazánkra emlékeztetett, és hogy az volt az utolsó kiállítása. Azután csak rajztanárként dolgozott, és soha többé nem festett.

(Beltér, szoba)

ANA: Megyek, megkérdezem anyát, hogy van-e itthon ennivaló. Szólok neki, hogy itt vagy.

(Kültér, park)

ROBERT: Bement a hálószobába, és majdnem félórát töltött ott bent. Hallottam, amint az anyukája üvölteni kezd, hallottam, amint a nevemet említi, de nem tudtam kivenni, hogy miről beszélnek. Aztán Ana kijött.

ANA: Sajnálom, itt nem maradhatsz többet.

ROBERT: Hmm... Miért nem megyünk hozzám?

ANA: Nem valami jó ötlet.

(Kültér, park)

ROBERT: Végül mégis meggyőztem, azzal, hogy otthon van még banánom. Reméltem, hogy ott lesz az új bejárónő is, mert szerettem volna megkínálni a mi finom csirkepaprikásunkkal is. Az új bejárónő nem volt ugyan otthon, de biztos, hogy Ana imádta volna.

Mindenki szerette az új bejárónőt, apukám pedig... apukám egyenesen rajongott érte.

(Beltér, konyha)

TIBOR: Soha nem beszél a családjáról, Silvia. Nincsenek gyermekei?

ÚJ BEJÁRÓNŐ: Dehogyan nincsenek, Veres elvtárs.

TIBOR: Mivel foglalkoznak?

ÚJ BEJÁRÓNŐ: A tűgyárban dolgoznak.

TIBOR: Nagyszerű, nagyszerű. Hát a férje? Van férje? Mit csinál a férje?

ÚJ BEJÁRÓNŐ: Azt hiszem, és éppen. Hát nem ismeri a férjemet, Veres elvtárs?

TIBOR: Ismernem kellene?

ÚJ BEJÁRÓNŐ: Maga küldte... a csatornához.

(Kültér, park)

ROBERT: Anyukám hirtelen lecsapta a kanalát, és kirohant a fürdőszobába. Mindannyian elcsendesedtünk egy percre. Kivéve persze a bátyámat.

(Beltér, konyha)

DANI: Nyih-nyih-nyih!

(Kültér, park)

ROBERT: Aztán az új bejárónő felbátorodott...

(Beltér, konyha)

ÚJ BEJÁRÓNŐ: Veres elvtárs, meg szeretném kérni valamire... Nem tudná visszahozni a férjemet, kérem? Tudja, nem rossz ember a férjem. Na jó, néha kivetkőzik magából, mint egy vadállat, de akkor is... ő csak... csak az ital beszélt belőle. A férjem csak úgy mondta a kocsmában, hogy Ceaușescu elvtárs egy bűdös vaddisznó, higgye el, egy percig se gondolta komolyan. Nagyon részeg volt, tudja.

(Kültér, park)

ROBERT: Apukám imádta az új bejárónőt, és mindent megtett volna érte. Úgyhogy bólintott, és azt mondta...

(Beltér, konyha)

Sajnálom, Silvia, de meg van kötve a kezem.

(Kültér, park)

ROBERT: Attól a perctől kezdve az új bejárónő még jobban rajongott apukámért, és a lakás még jobban ragyogott a tisztaságtól.

Milyen kár, hogy Ana nem találkozhatott vele.

(Ajtócsukódás)

ROBERT: Azt mondtam Anának, hogy várjon az előszobában.

(Beltér, a háttérben szól a tévé)

ROBERT: Szia, apa elvtárs. Meghívtam egy barátomat az iskolából. Nem baj?

TIBOR: Persze hogy nem, csak ne zavarjátok anyádat! Ki ez az új fiú?

ROBERT: Lány. Anának hívják.

TIBOR (erélyesen): Ana Stark, a festő lánya?

ROBERT: Az. Ismered?

TIBOR: Miazhogyan ismerem! Hogy voltál képes idehozni? Neheztel rád, fiam. Miatta volt, hogy...

ANA: Jó napot, Veres elvtárs.

(Kültér, park)

Ana belépett a szobába, noha megmondtam neki, hogy maradjon kint.

(Beltér, a háttérben szól a tévé)

TIBOR: Szervusz. Nahát... no nézz te oda! Hogy te milyen gyönyörű kislány vagy. Miért nem mondtad soha, Róbert? Gyere, Ana, gyere ide szépen Tibi bácsihoz! Gyere, mesélj!

ANA: Nem is tudom, Veres elvtárs...

TIBOR: Nahát, te kis mókus, mi a baj? Én mindent rendbe tudok ám hozni. Csak mondd meg, mi a baj.

ANA: Az apám...

TIBOR: Ó, ugye nehéz az élet apuka nélkül? Hé, Róbert, fogd ezt a pénzt, hozz néhány banánt a boltból. Rendben?

ROBERT: Rendben.

TIBOR: Nos, Ana. Mondd csak, tényleg vissza akard kapni az apádat? Biztos, hogy ezt akard?

(Kültér, park)

ROBERT: Örültem, hogy apukámnak tetszik Ana. Valósággal repültem a bolt felé. A bolt már bezárt, a következő üzlet pedig jó húsz percre volt, de olyan boldog voltam, hogy nem törődtem vele. Amikor banánt kértem a boltostól, az eladó a padlóra vetette magát, és fetrengeni kezdett a röhögéstől. Amikor megkérdeztem tőle, hogy hol vehetnék banánt, azt válaszolta, hogy álmomban, és tovább fetrengett a padlón. Na ja. Elszégyelltem magam. Amikor hazaértem, Ana már nem volt ott. Apukám azt mondta, hogy elunta magát várakozás közben. Nagyon elszorodtam, pedig nem tudhattam még, hogy mi vár ránk. Ana nem jött iskolába másnap. Harmadnap sem. Azután sem, soha többé. Meg akartam kérdezni apukámtól, hogy mi történt vele, de apukám visszaküldött a szobámba.

(Beltér, a háttérben szól a tévé)

TIBOR: Nem fogunk itt disszidensekről beszélni.

ROBERT: Mi az a disszidens?

TIBOR: Nem megmondtam, hogy menj vissza a francos szobádba? Zavarod az anyádat. Vagy mit tudom én...

(Kültér, park)

ROBERT: Tudtam, hogy anyukámnak valami más baja van, nem én. Néhány nappal azután, hogy Ana nem várt meg, anyukám fogta a szárítókötelet, bement a fürdőszobába, és soha többé nem jött ki élve. Az életünk örökre megváltozott. Na ja. Apukám valami intézetfélébe küldte a bátyámat, így hát magunkra maradtunk apukámmal. Néhány héttel az anyukám temetése után kitört a forradalom. Az utca megtelt boldog és dühös emberekkel, akik hatalmas ricsajt csaptak. Na ja. Géppuskát is hallottam. Lehet, hogy szovjet golyók voltak. Mind kérdezgettem apukámtól, hogy mi van, de apukám fűtyült rám. Másnap este aztán pakolni kezdett.

(Beltér, a háttérben szól a tévé)

TIBOR: Ezek vadásznak ránk. A gazemberek. Azok után, amit én ezért az országért tettem...

ROBERT: Hová megyünk?

TIBOR: Vidékre. Meglátogatjuk az új bejárónót.

(Kültér, park)

ROBERT: Az új bejárónó egy nagyon csendes faluban élt. Azért élt egy nagyon csendes faluban, mert rég kihalt már az egész falu. Néhány hónapig ott laktunk, és minden nap csirkepaprikást ettünk. Na ja. Jól szórakoztunk. Az új bejárónó ontotta a vidám történeteket. Elmesélte, hogyan haltak meg a szomszédai, hogyan döglött meg a macskája, hogyan száradtak el a virágai, és hogyan romlott el a rádiója. Egy nap valaki felhívta apukámat, és apukám megint pakolni kezdett.

(Beltér, szoba)

TIBOR: Visszamegyünk, fiam. Egy jobb hazát kell felépítenünk.

(Kültér, park)

Így hát visszaköltöztünk a lakásunkba. A lakás a vártnál is rosszabb volt. Túlságosan is nagy volt. És senki se látogatott meg. Apukám új életet kezdett. Egy héttel azután, hogy visszaköltöztünk, apukám beszédet tartott a város magyar közössége előtt. Engem is elvitt.

(Beltér, tömeg, mormogás)

TIBOR (fennköltén beszél a mikrofonba): Testvéreim! Veres Tibornak hívnak. Politikai fogoly voltam. Most jöttem ki a börtönből. Azért jöttem, hogy elmondjam nektek, hogy a rémuralom napjai véget értek. Mi, együtt, elűldöztük a kommunistákat, akik üldöztek, megaláztak és elnyomtak minket, azért, amik vagyunk: magyarok. De akárhogy próbálkoztak is, a kommunisták sohasem tudtak megfosztani az identitásunktól. Itt az idő, testvéreim, hogy megmutassuk nekik, hogy kik vagyunk: mi igaz magyarok vagyunk. Majd mi megmutatjuk nekik! Isten minket úgy segítjen!

(A tömeg éljenez. Kültér, park)

ROBERT: Nem értettem, hogy mit mond apukám a tömegnek. Otthon magyarul is beszéltünk, románul is, még Anáról is két nyelven álmodtam. Na ja. Anyukám román volt, és minket úgy neveltek, hogy jó románok legyünk. Apukám most azt mondja ezeknek, hogy jó magyarnak kell lennünk. Még a nevét is megváltoztatta. De ha apukám más ember lett, akkor felmerül a kérdés, hogy ki vagyok én? Erre nem kaptam választ. Amikor hazamentünk, láttam, hogy a boltban a polcok tele vannak... mindenféle dolgokkal.

Összezavarodtam. Apukám nyugodt volt. Akkor is nyugodt volt, amikor járadékot kapott azért, mert börtönben volt, bár nem emlékszem arra, hogy valaha is börtönben lett volna, és nyugodt volt akkor is, amikor megválasztották megyei előljárónak. Nem tudtam, mi az, hogy előljáró.

(Beltér, a háttérben szól a tévé)

TIBOR: Semmi különös, fiam. Itt van az összes öregfiú, segítünk egymásnak.

ROBERT: De mit csináltok ott?

TIBOR: Ó. Elégetjük a régi iratokat, újakat írunk... Új országot építünk, fiam.

(Kültér, park)

Egy idő múlva hozzászoktam az új élethez. Apukám egy szép új BMW-re cserélte a régi autót. Németre. Amikor megkérdeztem tőle, hogy drága volt-e, azt felelte...

(Beltér, a háttérben szól a tévé)

TIBOR: A magyar kormány segít a népünknek, hogy átvészelve ezt a viharos időszakot.

(Kültér, park)

ROBERT: Miután elvégeztem a magániskolát, munkába álltam. Sok mindennel próbálkoztam, végül aztán eladó lett belőlem a hipermarketben. Megváltozott a napi beosztásom. Minden szombaton meglátogattuk a bátyámat, és minden vasárnap templomba mentünk. A templomban ott volt Batman, a pulpitusról szónokolt az embereknek, és érdekes sztorikat mesélt istenről és isten fiáról, Jézusról. (Folytatja) A mesék rendben lettek volna, de azt már nem szerettem, hogy folyton fel kellett állni, meg le kellett ülni. Batman azt mondta, hogy a politikának sosem szabad beleszólnia a mi istenfélő életmódunkba, aztán felkérte a gyülekezetet, hogy menjen, és szavazzon a magyar pártra. Aztán egy nap a templomudvaron odajött apukához egy fiatal ember, azt mondta neki, hogy újságíró, és hogy bizonyos érdekes dokumentumok birtokába jutott, amelyek nem lesznek az apukám ínyére. Apukám rám förmedt, hogy menjek, és várjam meg a kocsiban. Egy szavát sem hittem annak az újságírónak. Tudtam, hogy apukám szereti az iratokat. Azon a napon bevitték apukámat a kórházba, és az orvos azt mondta, hogy szívrohama van. Apukám felgyógyult, de nem járt többé templomba. Én továbbra is eljártam, mert szerettem hallgatni a Jézus kalandjait. Milyen prima kis csapat voltak ez a Jézus meg az apukája. Nehéz idők jártak ránk, pont, ahogy apukám mondta. Nem tudtam kiverni a fejemből Anát. Na ja. Hiába próbáltam kibogozni, hogy mi történt aznap, és hogy miért ment el szó nélkül, nem tudtam rájönni. Apukám se segített. Egy nap aztán ismerős arcot pillantottam meg a hipermarketben, amint ott bolyongott a polcok között; ösztövé ember volt, sisakkával a fején.

(A hipermarketben)

ROBERT: Jó napot, vízszelző elvtárs!

SZERELŐ: Robert! Végre kijöttél abból a mosógépből! Hogy s mint vagy?

ROBERT: Köszönöm, megvagyok, vízszelő elvtárs.

SZERELŐ: Nagyszerű, de hívjál csak Adinak.

ROBERT: Rendben, vízszelő elvtárs. Mi járatban van errefele?

SZERELŐ: Készülök a következő állásomra. Hogy tetszik ez a fúrógép?

ROBERT: Jó kis fúró ez. Német. Még mindig vízszelő, vízszelő elvtárs?

SZERELŐ: Már nem, most felcsaptam ezermesternek. Angliában fogok dolgozni.

ROBERT: Tényleg?

SZERELŐ: Úgy bizony, Londonba megyek a segédeimmel. Az egyik itt van valahol. Hé, te, Cipri, hol vagy?

(Kültér, park)

ROBERT: Akkor megjelent egy másik ismerős arc. Egy magas, nagyon szőke fiú. Az a fiú, aki bevverte az orromat. Na ja. Ott álltunk, és vagy egy percig csak bámultuk egymást.

(Beltér, hipermarket)

SZERELŐ: Ez Róbert, régi jó barátom. Épp most mondtam neki, hogy Londonba készülünk. (Szünet) Hé, gyertek, fiúk, fogjatok már kezet!

(Kültér, park)

ROBERT: Kezet fogtunk. Aztán a szőke fiú megkérdezte...

(Beltér, hipermarket)

SZŐKE FIÚ: Tudod, hogy Ana is Londonban van?

(Kültér, park)

A fúró kicsúszott a kezemből, és eltört. Lenéztem rá, aztán fel a vízszelőre.

(Beltér, hipermarket)

ROBERT: Megengedné, hogy... Magával mehetek, vízszelő elvtárs?

SZERELŐ: Londonba?

ROBERT: Igen, Londonba.

SZERELŐ (nevet): Barátocskám, fogalmad sincs, hogy mit akarunk ott csinálni.

ROBERT: Mit akarnak ott csinálni, vízszelő elvtárs?

SZERELŐ: Hogy úgy mondjam, a bankszakmában fogunk dolgozni. Pénzautomatákat fogunk javítani. Ugye, Cipri?

ROBERT: Azt én is ki tudom tanulni.

SZERELŐ: Hahaha. Hát valóban elkél egy kéz ott. Van vízumod?

ROBERT: Micsodám?

SZERELŐ: Ne törődj vele! Játsszol valamilyen hangszeren?

ROBERT: Nem.

SZERELŐ: De azért tudsz énekelni?

ROBERT: Nem tudom. A bankszakmához zenei képzettség kell?

SZERELŐ: Nem, de hogy, a bevándorlási hivatalnak kell. Azt fogjuk nekik mondani, hogy a zenefesztiválra megyünk, Londonba.

Tudod, hogy a nyugatiak szeretik ezt a népi vacakot. Te leszel a dobosunk. Mindenki tud dobolni.

ROBERT: Köszönöm, vízszelő elvtárs.

SZERELŐ: Akkor megegyeztünk, tessék, itt a számom. Két hét múlva indulunk, addig szerezz be egy dobot!

(Kültér, park)

Amikor hazaértem, apukám ott pihent a barna bőrdíványon. Mindig ott pihent a szívrohama óta. Megpróbáltam minél tapintatosabban megmondani neki, hogy elmegyek, mert az orvos azt mondta, hogy nem szabad felizgatni.

(Beltér, a háttérben szól a tévé)

ROBERT: Apuka, milyen volna nélkülem élni?

TIBOR: Micsoda hülye kérdés ez már megint? Fogalmam sincs.

ROBERT: Pedig nélkülem fogsz élni.

(Kültér, park)

Megmondtam neki, hogy Angliába megyek, akárhol van is Anglia. A várnál rosszabbul reagált.

(Beltér, a háttérben szól a tévé)

TIBOR (sírva): Ne menj el, kisfiam, kérlek szépen, ne menj el! Nem akarok egyedül maradni. Kérlek szépen, maradj velem. Mindent megteszek, amit csak akarsz. Még azt az istenverte motoros sisakot is megveszem neked, amire úgy vágytál.

(Kültér, park)

ROBERT: Na ja. Másnap reggel aztán apukám elhagyott, mielőtt még én hagytam volna el. Az orvos azt mondta, hogy megállt a szíve. Tudtam, hogy mit érezhetett közben. Az én szívem is megállt aznap, amikor Ana elhagyott, és csak aznap kezdett el újra dobogni, amikor találkoztam a vízszelővel. Na ja. Ezek jöttek el az apukám temetésére. Még a tévé is ott volt. Olyan zavaros volt az egész. Egyrészt az emberek szépen emlékeztek meg apáról.

(Kültér, temető, elhaló harangszó)

FÉRFI (a mikrofonba beszél): Veres Tibor volt a legnagyobb magyar, akit csak ismertem. Egész életét a zsarnokság elleni küzdelemnek szentelte. Népszerűsítette a kultúránkat, és sokat tett azért, hogy a román kormány elfogadjon minket, és partnerként kezelje a magyar kisebbséget. Azon a napon, amikor Tibor visszaadta lelkét a mindenható istennek, akiben Tibor oly mélyen hitt, nemzetünk a legnagyobb csapást szenvedte el, amióta csak a törökök legyőzték minket 1526-ban.

TÖMEG: HUUUUUUUUU

(Kültér, park)

ROBERT: Elégedetlenkedtek. Na ja, mert másrészt meg ott volt a tömeg másik fele. Az emberek morgolódtak, kiabáltak és füttyültek. Papírgalacsinnal és paradicsommal dobálták meg. Fogalmam sincs, hol találhattak papírt és paradicsomot a temetőben. A bátyámat is megdobálták. Na ja. Nem értettem, miért haragszanak ránk. Mélyen elszégyelltem magam a dühös emberek előtt, de fogalmam sincs, hogy miért. Szerencsére a bátyám rövid beszédet mondott.

(Kültér, temető)

DANI (a mikrofonba): Nyih-nyih-nyih!

(Kültér, park)

ROBERT: Aztán apukám egyik volt munkatársa megkért, hogy szóljak az emberekhez. A mikrofonhoz léptem, de annyi mindent

dobáltak rám, hogy alig láthattam valamit

(Kültér, temető, megszólalnak a harangok)

ROBERT (a mikrofonba beszél): Elvtársak...

TÖMEG: Húúú! Annak az időnek vége, te retardált!

ROBERT (a mikrofonba beszél): Az apukám bölcs ember volt. Mindig azt tette, amiről úgy vélte, hogy a legjobb nekünk. Banánt szerzett nekem. És feltalálta a szimultán telefonálás közbeni tökvakarást is.

(Szardónikus nevetés)

ROBERT (a mikrofonba beszél): Tudom, hogy nem vagyok valami okos. És mégis, látom, hogy néhányan itt... nem szerették az apukámat. Ha megbántott valakit... nagyon sajnálom. Nem arra kérem magukat, hogy nekem bocsássák meg azt, amit az apukám elkövetett, bármi legyen is az. Tudják, volt egy kislány, ő volt a legszebb lány a világon. Soha nem vett észre, igazából... gyűlölt engem. Addig, amíg meg nem kérdeztem, hogy... hülye kérdés volt... megkérdeztem, hogy szereti-e a banánt. Nem tudom, hogy megkedvelt-e abban a pillanatban. Remélem, hogy nemsokára megtudom. De azt tudom, hogy attól kezdve nem gyűlölt többé. Úgyhogy csak egyetlenegy dolgot szeretnék kérdezni maguktól: szeretik a banánt... elvtársak?

(Pár másodperc csend. Kültér, park)

ROBERT: Így hát eljöttem Angliába, és pénzautomatákat kezdtem javítani. Szerettem az új barátommal, a vízszelővel dolgozni, vicces volt folyton a rendőrség elől futni. De ott kellett hagynom az egészet, hogy megtalálhassam Anát. Tudom, hogy itt van valahol. Szóval, ez az én banánmesém. Tudod, hogy amikor gyermek voltam, megígértem apukámnak, hogy nem mondok igaz meséket. De aztán ott volt a forradalom előtti apukám, és hát mi akkor egy másik tündérmesében éltünk. Azon tűnődöm, vajon azok a szabályok érvényesek-e még ebben az új világban is? Ugyanaz vagyok, aki megígérte, hogy nem mesél igaz meséket? Vajon be kell még tartanom a szavamat? Nem tudom biztosan. Csak azt tudom, hogy meg kell találnom Anát. Remélem, szereti még a banánt. Na ja.

VÉGE

SASZET ÁGNES fordítása

A BBC rádiójáték-pályázata legjobb európai drámájának járó díját elnyert mű eredetileg angolul íródott.

Kategória: vers, próza

Denumire autor: Székely Csaba

Látó Szépirodalmi Folyóirat